

► Pas na haar dood ontdekte Anja de geheime liefde van haar tante uit Bruinisse

Familie van Canadese soldaat schreef een boek over Koosje

Heel haar leven is Koos van den Berg haar liefde voor de Canadese sergeant Ardagh Cadieu trouw gebleven. Maar in Nederland wist haar familie daar tot haar dood niets van. Een boek brengt tachtig jaar later de liefdesgeschiedenis tot leven, grotendeels op waarheid gebaseerd.

▲ Links de Canadese sergeant Ardagh Cadieu en rechts Koos van den Berg, de tante van Anja Romijn.

Valeska Nastaly

Bruinisse

Anja Romijn (78) kan het nog steeds niet begrijpen. Zij kende haar tante Koosje uit Bruinisse goed, dacht ze. De Oosterslandse zorgde zelfs intensief voor haar in haar laatste jaren tot ze stierf in 2006. Maar nooit, nooit sprak Jacoba - zoals Koos of Koosje voluit heette - over haar liefde voor de vier jaar oudere Canadese sergeant Ardagh Cadieu die ze in 1944, op haar acht-tiende, ontmoette in Sint Philipsland. Ze onderhield een jarenlange correspondentie met zijn familie in Canada. Handgeschreven brieven in het Engels. Anja wist niet eens dat haar tante die taal machtig was. Pas na haar dood kwam het aan het licht, nadat de familie van Ardagh contact zocht. Het kwam tot een ontmoeting tussen de neef van Ardagh, Marv Saxberg en diens zoon Scott.

„Moet je eens weten hoe vaak ik bij mijn tante geweest ben. Ze heeft er nooit iets over verteld. Ze had gewoon een tweede leven, terwijl wij dat niet wisten”, zegt Anja. Daarentegen wist de Canadese familie via de briefwisseling wel van de

‘geheime liefde’ van Koosje. Dat Ardagh het leger in ging om samen met twee broers te vechten tegen de Duitsers, had grote invloed op de familie. Het heeft Marv Saxberg in elk geval al zijn hele leven in de greep. „Hij was dol op zijn oom Ardagh”, zegt Anja.

Vijftien jaar onderzoek

Marv is nu 86 jaar oud. Hij heeft veel over Ardagh, maar ook over Koosje, verteld aan zijn zoon Scott (56). Die was zo

gegrepen door de verhalen, dat hij op onderzoek uitging. „Ik ontdekte dat alle verhalen die mijn vader vertelde

waar waren”, vertelt Scott Saxberg. Hij besloot er een roman over te schrijven en na vijftien jaar ligt die er: *Those We Carry*. Het ruim 300 pagina’s dikke boek is in september in Canada gelanceerd en is in Calgary, de woonplaats van Saxberg al getypeerd als bestseller. „Alle gebeurtenissen zijn echt, ze zijn alleen niet allemaal Ardagh overkomen”, zegt hij. Datzelfde geldt voor Koosje. Hij heeft zich verdiept in de tijdgeest en voorgesteld hoe het leven voor haar moest zijn geweest.

In het boek staan veel openbaringen voor Anja. „Mijn tante heeft een soort heldenstatus toebedeeld gekregen, ik weet niet zeker of ze dat echt was. Ze zat volgens het verhaal

in het verzet, dat wist ik helemaal niet.” Scott Saxberg geeft toe dat hij ook dingen heeft verzonnen, maar hij is er vrijwel zeker van dat Koosje verzetswerk heeft verricht. „Dat moet haast wel.” Hij heeft ook niemand willen kwetsen met het boek en in het geval van Koosje is dat volgens hem ook niet zo moeilijk. „Iedereen die het boek leest, houdt van Koos. Ze is ontzettend moedig. Ze was dol op kinderen en ze reed overal naartoe op haar fiets. Ik heb geprobeerd al haar karaktertrekken naar voren te laten komen.”

Ongemakkelijk

Anja snapt wel dat Ardagh en Koosje voor elkaar vielen. „Zij was echt bijna een filmster om te zien, ze was heel knap en hij ook.” Ze voelt zich er enigszins ongemakkelijk bij dat het persoonlijke leven van haar tante wordt beschreven, hoewel ze het boek mooi vindt om te lezen. „Ik heb er zelf een beetje moeite mee dat hij daarover schrijft. Je kunt het haar nu niet

▼ Anja Romijn met het boek waarin het liefdesverhaal van haar tante met een Canadese soldaat beschreven staat. Haar tante Koosje zweeg daar heel haar leven over. FOTO SANDRA SCHIMMELPENNING

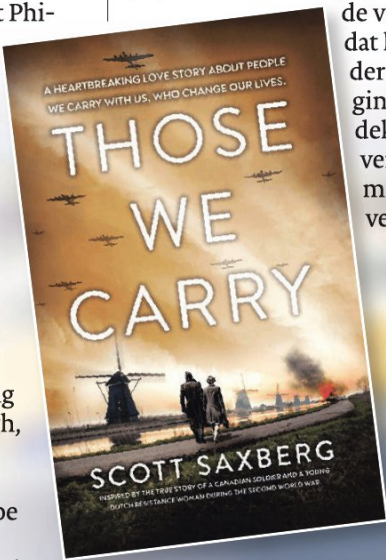
meer vragen of het klopt.”

Ook voor Scott Saxberg zijn er nog vragen. „Koos ging na de oorlog een jaar weg, was er een baby?” Volgens Anja is dat niet het geval, maar de liefde tussen Ardagh en Koosje moet intens zijn geweest. Na de bevrijding van Sint Philipsland was hij in Noord-Brabant gelegerd en op al zijn vrije dagen bezocht hij Koosje. Maar als hij uiteindelijk in Duitsland wordt gestationeerd, overlijdt hij op 25 april 1945 in een gevecht. Koosje en hij hebben slechts een paar maanden met elkaar kunnen doorbrengen. Zij bezoekt trouw zijn graf in Holten en stuurt foto’s aan zijn familie. Het houdt de schrijver bezig. „Je ontmoet die soldaat kort en bezoekt jaren erna nog zijn graf en onderhoudt contact met zijn familie. Er moet een groter verband zijn.”

Anja is onder de indruk van de tragische geschiedenis. „Het is nu weer aan de orde: al die jonge jongens die naar het front worden gestuurd. Moet je nagaan, het is tachtig jaar geleden. Dat het nog steeds speelt in beide families.”

Museum

De opbrengst van het boek *Those We Carry*, dat in diverse boekwinkels online is te bestellen gaat naar het historisch museum van Thunder Bay. Saxberg: „Ik vind het belangrijk om wat terug te geven aan de maatschappij en de Canadese geschiedenis te ondersteunen. Het geld helpt het museum om meer verhalen te vertellen met hulp van schrijvers.”

Moet je eens weten hoe vaak ik bij mijn tante geweest ben. Ze heeft er nooit iets over verteld

– Anja Romijn, nicht van Koos van den Berg

